

25 ANYS DEL GRUP D'HISTÒRIA DEL CASAL (1986-2011)

INTRODUCCIÓ

Sens dubte, intentar cobrir vint-i-cinc anys d'un grup d'història en el qual un es sent personalment implicat, no deixa de ser una tasca complicada. A més, per limitació de l'espai imprès, s'ha de fer una selecció de les feines i notícies que s'han generat en aquest temps. Evidentment, aquesta tria no deixa de tenir un punt de subjectivitat, el que a un li sembla important i destacable, a un altre li pot semblar irrellevant.

Per tant, el que vull fer és destacar, en la mesura de les meves possibilitats, els esdeveniments i actuacions que ha portat a terme el Grup d'Història del Casal, del qual, en aquest any 2011, es compleixen vint-i-cinc anys de la seva creació.

L'objectiu del treball és principalment d'agraïment, agraïment a totes les persones –tant les que han estat vinculades al grup més temps, com les que ho han fet més puntualment– i a totes les institucions públiques i privades que ens han donat suport i recolzament en aquesta llarga tasca de vint-i-cinc anys; així com a tots aquells que, després de tot aquest temps, encara es mantenen vinculats d'una manera o una altra a la vida del Grup d'Història del Casal. A tots ells i elles, serveixi aquest treball com a mostra d'agraïment.

ELS INICIS

La primavera de l'any 1986, en el transcurs dels viatges que fèiem un grup d'estudiants de cinquè d'història cap a Barcelona, on realitzàvem el CAP (Curs d'Adaptació Pedagògica) per completar la nostra llicenciatura, va esdevenir, entre altres moltes converses, la possibilitat de què podríem fer per difondre la història de Mataró. És aquí on s'inicià la idea de fundar un grup que apropés els ciutadans i ciutadanes de la nostra ciutat al coneixement de la nostra història.

La idea es va continuar gestant en el transcurs d'un viatge d'estiu en finalitzar la carrera, fent el Camí de Sant Jaume. A la tornada a Mataró, en ple mes d'agost, Joaquim Graupera, Maria Josep Castillo, Maria Clemente i Antoni Llamas ens vam començar a moure amb la idea d'aconseguir un lloc on poder reunir-nos i treballar. Es concretava el nucli fundador del que esdevindria després.

A principis de setembre vam tenir una entrevista amb Carles Maicas, secretari en aquell moment del Casal Aliança, i arribàrem a l'acord d'ús i lloguer d'un espai realment petit al costat del Racó.

El dissabte 9 de setembre, a la seu del carrer de Bonaire número 25, es feia la fundació oficial de l'entitat amb el nom de Grup d'Història del Casal-Aliança. Es va fixar un ordre del dia amb la fundació, les línies d'actuació, la recerca del nom i del logotip, així com el finançament del grup.

Les primeres línies d'actuació anaven a la recerca dels temes a treballar des d'un punt de vista de la catalanitat, la necessitat d'un local per fer exposicions temporals i la recerca de nous membres, tal i com diu la documentació de l'època. «Amb ganes de treballar i participar en aquesta tasca».¹ I, posteriorment, obrir-nos cap a l'exterior per poder difondre la nostra feina.

En les reunions posteriors vam fer el logotip del Grup i es va escollir la Coca de Mataró. Ens decidírem a fer un cicle de conferències, a col·laborar amb altres entitats de la ciutat i a iniciar una exposició sobre el comerç del vi i la verema.

La primera activitat que, com a Grup, vam portar a l'exterior, va ser la participació en forma de conferències que van donar Josep Ramis, Joaquim Graupera i Antoni Llamas en la Primera Mostra d'Art Jove de Rocafonda, sota el títol «Aproximació a l'art de Mataró». Ben aviat es van incorporar Josep Ramis, Imma Bassols, Emili Rodríguez i Antònia Ruiz.

Tot i això, s'obrien noves línies de treball, en aquest cas, destinades a la creació d'uns estatuts que donessin una eina de funcionament al Grup i, a més, començàvem a parlar dels càrrecs que s'havien de crear en el si de l'entitat. En el transcurs d'aquestes poques setmanes, s'anaven incorporant noves persones al Grup, llicenciats o estudiants d'història, o bé interessades en la nostra tasca inicial.

ELS ESTATUTS

Els estatuts es van anar confeccionant al llarg d'un bon grapat de reunions, on cadascú va anar fent les aportacions que creia pertinents. Aquest és un dels fils conductors del Grup, la llibertat per fer i expressar-se lliurement. D'aquells primers estatuts redactats a màquina d'escriure, cal destacar alguns aspectes.

«El Grup d'Història del Casal es defineix com un col·lectiu integrat per estudiosos de la historiografia i ciències socials, fonamentalment d'àmbit local i/o comarcal. Es respectarà la llibertat ideològica, de pensament i d'expressió de cadascun dels seus membres. Les despeses de lloguer i material del Grup seran finançades per quotes mensuals que hauria de pagar cadascun dels membres del Grup. Tot membre del Grup, des de la seva integració en el mateix, haurà d'observar cadascun dels articles dels estatuts i actes aprovats pel Grup».²

Evidentment, en un període de vint-i-cinc anys, els estatuts s'han anat ressituant en l'esdevenir de la pròpia història temporal. Els primers, elaborats en suports informàtics de disc flexible tan nostrats com Word Perfect o Hability i editats en impressores d'agulles, en comparació amb els actuals semblen de la prehistòria informàtica.

Un punt important en l'elaboració dels estatuts, van ser els canvis de llei que es van promulgar; això va obligar el Grup a adaptar-se a la nova realitat jurídica com, per exemple, la Llei orgànica 1/2002, de 22 de març, que regulava el dret d'associació i el seus estatuts, o bé la Llei 4/2008, de 24 d'abril, del llibre tercer del Codi Civil de Catalunya, relatiu a les persones jurídiques.

Però el que és important, és que l'esperit fundacional que es va plasmar en els primers estatuts està en el redactat més nou del 2011; citem només un quants exemples.

«El Grup d'Història del Casal es constitueix com a societat científica i cultural sense ànim de lucre, que té com a finalitat l'estudi i divulgació de la història i altres ciències socials. L'àmbit d'actuació s'estendrà a Mataró i la comarca del Maresme principalment i, per extensió, a la totalitat cultural de les terres catalanes, per tant, el català serà, doncs, la llengua pròpia del Grup i la que serà usada en tots els seus actes i publicacions. Es respectarà la llibertat ideològica, de pensament i d'expressió de cadascun dels seus membres. Són deures del soci contribuir a subvenir les despeses del Grup mitjançant el pagament de quotes. Els membres de la Junta Directiva exerceixen el càrrec gratuïtament. (...) i durant un període de quatre anys, sense perjudici que puguin ser reelegits. Aquesta associació no té patrimoni fundacional.»³

I també cal destacar que, al llarg dels anys, s'han creat figures noves, com la del soci d'Honor o de Mèrit, que queda clarament reflectida en aquests estatuts de la següent manera:

«Tindran aquesta condició aquelles persones proposades per la junta directiva, que reuneixin uns mèrits i unes condicions excepcionals de caràcter tècnic, personal o cívic, el prestigi de les quals ha de revertir en prestigi i honor per a l'Associació»⁴

LES JUNTES

Sens dubte, un dels elements de gestió del dia a dia i de la planificació anual del grup són les juntes. Al llarg d'aquests vint-i-cinc anys, la complexitat ha anat creixent de forma molt considerable; de les primeres juntes que es realitzaven amb molta senzillesa, a les que ara passarem a descriure, hi ha tot un món. El que no ha canviat en el temps han estat els dos òrgans que formen les juntes, l'assemblea general i la junta directiva.

L'assemblea general és l'òrgan suprem de l'associació i es compon en igualtat de drets de tots els socis, els quals formen part per dret propi i irrenunciable. Tal i com diuen els estatuts, les seves atribucions són realment molt àmplies en un ventall de qüestions i són les següents:

«Elegir els càrrecs de la Junta Directiva, aprovar els estats de comptes de l'exercici anterior, aprovar el pressupost anual, vetllar pel compliment de les finalitats i objectius del grup, controlar la recta actuació dels membres de la Junta Directiva pel que fa a l'execució del seu càrrec, acordar la constitució de grups de treball i de comissions encarregades de preparar i gestionar activitats decidides per l'assemblea, decidir la dissolució del Grup, així com la modificació dels estatuts, el fet d'incorporar-se a altres unions d'associacions o separar-se'n, sol·licitar la declaració d'utilitat pública, aprovar, en el seu cas, el reglament de règim interior, acordar la baixa o la separació definitiva amb un expedient previ dels associats i les associades, conèixer les sol·licituds presentades per a ésser soci o sòcia i també les altes i les baixes d'associats i associades per una raó diferent de la separació definitiva, resoldre sobre qualsevol altra qüestió que no estigui directament atribuïda a cap altre òrgan de l'associació. La relació de les facultats que es fa en aquest article té un caràcter merament enunciatiu i no limita les atribucions de l'Assemblea General».⁵

A més a més, l'assemblea general marca la temporalitat de les reunions, així com la celebració de les assemblees extraordinàries i el seu reglament de funcionament. Veiem el seu desenvolupament estatutari:

«L'Assemblea General Ordinària es celebrarà en el primer trimestre de cada any, amb l'ordre del dia següent: lectura i aprovació de l'acta anterior, lectura de la memòria, lectura i aprovació de l'estat de comptes i pressupost, revisió de l'import de la quota. Altres punts que la Junta Directiva consideri oportuns. Precs i preguntes. L'Assemblea General Extraordinària es reunirà cada quatre anys, en el mes de juny, per a la renovació de la Junta Directiva. També es reunirà en totes aquelles ocasions de caire extraordinari, a criteri de la Junta Directiva, o a petició d'un 10% dels socis numeraris, amb un únic punt de l'ordre del dia, que serà el tema a tractar. L'Assemblea és convocada per l'òrgan de govern mitjançant una convocatòria que ha de contenir, com a mínim, l'ordre del dia, el lloc, la data i l'hora de la reunió. La convocatòria s'ha de comunicar quinze dies abans de la data de la reunió, individualment i mitjançant un escrit adreçat al domicili, que consti en la relació actualitzada d'associats i associades que ha de tenir l'associació. Les reunions de l'Assemblea General, les presideix el president o presidenta de l'Associació. Si no hi és, l'han de substituir, successivament, el vicepresident o vicepresidenta o el/la vocal de més edat de la Junta. Hi ha d'actuar com a secretari/ària qui ocupi el mateix càrrec a la Junta Directiva. El secretari o la secretària redacta l'acta de cada reunió, que han de signar ell/a mateix/a i el president o presidenta, amb un extracte de les deliberacions, el text dels acords adoptats, el resultat numèric de les votacions i la llista de les persones assistents. Al començament de cada reunió de l'Assemblea General es llegeix l'acta de la

sessió anterior a fi que s'aprovi o s'esmeni. Cinc dies abans, de tota manera, l'acta i qualsevol altra documentació ha d'estar a disposició dels socis i sòcies al local social. A les assemblees generals caldrà, per tal que quedin constituïdes legalment en primera convocatòria, que hi assisteixin la meitat més un dels associats. En cas que no ni hagi quòrum es reunirà en segona convocatòria mitja hora després i quedarà vàlidament constituïda sigui quin sigui el nombre d'assistents.

El 10% dels associats/ades poden sol·licitar a l'òrgan de govern la inclusió en l'ordre del dia d'un o més assumptes per tractar. En el cas que ja s'hagi convocat l'Assemblea, poden fer-ho dins el primer terç del període comprès entre la recepció de la convocatòria i la data en què aquest òrgan s'ha de reunir. L'assemblea únicament pot adoptar acords respecte als punts inclosos en l'ordre del dia, llevat que s'hagi constituït amb caràcter universal o que els acords es refereixin a la convocatòria d'una nova assemblea general. En les reunions de l'Assemblea General, correspon un vot a cada membre de l'associació. Els acords es prenen per majoria simple de vots dels socis i sòcies presents o representats. Per adoptar acords sobre la modificació dels estatuts, la dissolució de l'associació, la constitució d'una federació amb associacions similars o la integració en una de ja existent, i la disposició o alienació de béns, es requereix una majoria qualificada dels associats/ades presents o representats (els vots afirmatius superen la meitat dels emesos). En qualsevol cas, l'elecció de la Junta Directiva, si es presenten diverses candidatures, es fa per acord de la majoria simple o relativa dels socis i sòcies presents o representats (més vots a favor que en contra). Les candidatures que es presenten formalment tenen dret a una còpia de la llista dels socis i sòcies i dels seus domicilis i adreces de correu electrònic, sempre que els associats ho autoritzin expressament. L'Assemblea General podrà acordar la constitució de grups de treball amb autonomia funcional i econòmica per a l'estudi i tractament de la temàtica pròpia del Grup, tant per a alguna qüestió sectorial com per a un determinat àmbit territorial. L'acord de constitució haurà d'assenyalar la durada del grup de treball i els recursos que li assignin i la forma de relació que en tot cas haurà de tenir amb la Junta Directiva. Els grups de treball sectorials o territorials donaran compte de la seva actuació periòdicament a la Junta Directiva, i en tot cas a l'assemblea General Ordinària».⁶

L'altre òrgan que regeix la vida del Grup és la junta directiva, que podríem dir que és el cap visible de la institució de portes endins i cap a l'exterior del propi Grup. Les seves atribucions són molt extenses i variades i queden plenament delimitades en els estatuts:

«La Junta Directiva regeix, administra i representa l'associació. Componen aquest òrgan el president/a, el sotspresident/a, el secretari/a, el tresorer/a i els vocals, els càrrecs que han de ser exercits per persones diferents. L'elecció dels membres de la Junta Directiva, que han de ser associats, es fa per votació de l'Assemblea General. Les persones elegides entren en funcions després d'haver acceptat el càrrec. El nomenament i el cessament dels càrrecs s'han de comunicar al Registre d'Associacions mitjançant un certificat, emès pel secretari/ària sortint, amb el vistiplau del president/a sortint, que ha d'incloure també l'acceptació del

nou president/a i del nou secretari/ària. Els membres de la Junta Directiva exerceixen el càrrec gratuïtament. Els membres de la Junta Directiva exerceixen el càrrec durant un període de quatre anys, sense perjudici que puguin ser reelegits. El cessament dels càrrecs abans d'extingir-se el termini reglamentari del seu mandat pot esdevenir-se per: *a)* mort o declaració d'absència, en el cas de les persones físiques, o extinció en el cas de les jurídiques, *b)* incapacitat o inhabilitació, *c)* renúncia notificada a l'òrgan de govern, *d)* separació acordada per l'assemblea general, *e)* qualsevol altra que estableixin la llei o els estatuts. Les vacants que es produeixin en la Junta Directiva s'han de cobrir en la primera reunió de l'Assemblea General que tingui lloc. Mentrestant, un membre de l'associació pot ocupar provisionalment el càrrec vacant.

La Junta Directiva té les facultats següents: 1.- Representar, dirigir i administrar l'associació de la manera més àmplia que reconegui la Llei; així mateix, complir les decisions preses per l'Assemblea General, d'acord amb les normes, instruccions i directrius que aquesta Assemblea estableixi. 2.- Prendre els acords que calgui en relació amb la compareixença davant dels organismes públics i per exercir tota mena d'accions legals i interposar els recursos pertinents. Proposar a l'Assemblea General la defensa dels interessos de l'associació. Proposar a l'Assemblea General la defensa de l'establiment de les quotes que els membres de l'associació han de satisfer. Convocar les assemblees generals i controlar que es compleixin els acords que s'hi adoptin. Presentar el balanç i l'estat de comptes de cada exercici a l'Assemblea General perquè els aprovi, i confeccionar els pressupostos de l'exercici següent. Contractar els empleats que l'associació pugui tenir. Inspeccionar la comptabilitat i preocupar-se perquè els serveis funcionin amb normalitat. Establir grups de treball per aconseguir de la manera més eficient i eficaç els fins de l'associació, i autoritzar els actes que aquests grups projectin dur a terme. Nomenar els vocals de la Junta Directiva que s'hagin d'encarregar de cada grup de treball, a proposta dels mateixos grups. Dur a terme les gestions necessàries davant d'organismes públics, entitats i altres persones, per aconseguir subvencions o altres ajuts i l'ús de locals o edificis que puguin arribar a ser un lloc de convivència i comunicació i també un centre de recuperació ciutadana. Obrir comptes corrents i llibretes d'estalvis a qualsevol establiment de crèdit o d'estalvi i disposar dels fons que hi hagi en aquest dipòsit. La disposició dels fons es determina a l'article 20. Resoldre provisionalment qualsevol cas que no hagin previst els estatuts i donar-ne compte en la primera reunió de l'Assemblea General. Qualsevol altra facultat que no estigui atribuïda d'una manera específica a algun altre òrgan de govern de l'associació o que li hagi estat delegada expressament.

La Junta Directiva, convocada prèviament pel president/a o per la persona que el/la substitueixi, s'ha de reunir en sessió ordinària amb la periodicitat que els seus membres decideixin, que en cap cas no pot ser inferior a una vegada cada trimestre. S'ha de reunir en sessió extraordinària quan la convoqui amb aquest caràcter el president/a o bé si ho sol·licita un terç dels membres que la componen. La Junta Directiva queda constituïda vàlidament si ha estat convocada amb antelació i hi ha un quòrum de la meitat més un dels seus membres. Els membres de la Junta Directiva estan obligats a assistir a totes les reunions que es convo-

quin, encara que, per causes justificades, poden excusar-se'n. L'assistència del president/a o del secretari/ària o de les persones que els substitueixin hi és necessària sempre. La Junta Directiva pren els acords per majoria simple de vots dels assistents. La Junta Directiva pot delegar alguna de les seves facultats en una o diverses comissions o grups de treball si compta, per fer-ho, amb el vot favorable de dos terços del seus membres. També pot nomenar, amb el mateix quòrum, un o uns quants mandataris per exercir la funció que els confiï amb les facultats que cregui oportú conferir-los en cada cas. Els acords de la Junta Directiva s'han de fer constar en el llibre d'actes i han de ser signats pel secretari/ària i el president/a. En iniciar-se cada reunió de la Junta Directiva, s'ha de llegir l'acta de la sessió anterior perquè s'aprovi o es rectifiqui, si és procedent. Són pròpies del president/a les funcions següents: Dirigir i representar legalment l'associació, per delegació de l'Assemblea General i de la Junta Directiva. Presidir i dirigir els debats, tant de l'Assemblea General com de la Junta Directiva. Emetre un vot de qualitat decisorí en els casos d'empat. Establir la convocatòria de les reunions de l'Assemblea General i de la Junta Directiva. Visar les actes i els certificats confeccionats pel secretari/ària de l'associació. Les atribucions restants pròpies del càrrec i aquelles per a les quals el deleguin l'Assemblea General o la Junta Directiva. El president/a és substituït, en cas d'absència o malaltia, pel sotsopresident/a si n'hi ha o el/la vocal de més edat de la Junta, per aquest ordre. El tresorer/a té com a funció la custòdia i el control dels recursos de l'associació, com també l'elaboració del pressupost, el balanç i la liquidació de comptes. Porta un llibre de caixa. Signa els rebuts de quotes i altres documents de tresoreria. Paga les factures aprovades per la Junta Directiva, les quals han de ser visades prèviament pel president/a, i ingressa el que sobra en dipòsits oberts en establiments de crèdit o d'estalvi.

El secretari/ària ha de custodiar la documentació de l'associació, aixecar, redactar i signar les actes de les reunions de l'Assemblea General i la Junta Directiva, redactar i autoritzar els certificats que calgui lliurar, i també portar el llibre de registre de socis i sòcies. La creació i constitució de qualsevol comissió o grup de treball, l'han de plantejar els membres de l'associació que vulguin formar-los, que n'han d'assabentar la Junta Directiva i explicar les activitats que es proposen dur a terme. La Junta Directiva s'ha de preocupar d'analitzar les diferents comissions o grups de treball, els encarregats dels quals li han de presentar un cop al mes un informe detallat de les seves actuacions.»⁷

Evidentment, tota aquesta tasca no es pot realitzar sense el valor més important que al meu entendre té el Grup d'Història del Casal, les persones que, voluntàriament, dediquen el seu temps i els seus esforços a tirar endavant una tasca com la que s'ha portat a terme en aquests vint-i-cinc anys. Entre les persones que al llarg dels anys han fet un pas endavant i s'han compromès en la tasca dels càrrecs i tota la feina que això comporta i que cal remarcar de manera gratuïta i desinteressada, podem citar, com a presidents, Joaquim Graupera, Josep Ramis, Maria Josep Castillo, Jaume Vellvehí, Antoni Llamas i Núria Gómez; com a vicepresidents, Antoni Llamas, Teresa Graupera i Jaume Vellvehí; com a secretaris, Lluïsa Layret, Eva Llovet, Josep Oriol, Núria Gómez, Joaquim Graupera,

Francina Ontiveros, Gemma Santos, Maria Salicrú-Maltas o Sandra Cabrespina; com a tresorers, Jaume Vellvehí, Roser Graupera, Núria Gómez i Joaquim Graupera; com a Relacions Institucionals i Patrimoni, Joan Francesc Clariana, Joaquim Graupera o Jaume Vellvehí. A més d'un llarg etcètera de persones que han col·laborat com a vocals en les reunions i juntes: Imma Bassols, Emilio Rodríguez, José Herraiz, Núria Ontiveros, Carles Miedes o Gemma Santos. I, evidentment, tots els socis i sòcies que han aportat amb la seva feina el que és la realitat de vint-i-cinc anys del Grup.

ELS CICLES DE CONFERÈNCIES I ELS CAFÈS TERTÚLIA

Complint amb un dels objectius fundacionals del Grup, que era la difusió de la història, es va concretar el primer cicle de conferències «Història a debat», concretament el dia 6 de novembre de 1986, a la sala del Racó del Casal del carrer de Bonaire. Va obrir el cicle Joaquim Casas i Busquets, delegat de cultura del Casal-Aliança, una persona que ens va encoratjar en aquells primers moments i que, malauradament, la seva mort ens va privar de la seva companyia. Realment, va ser un inici memorable, amb una sala plena a vessar i, fins i tot, gent a la porta, que es va iniciar amb el debat «L'arqueologia a Mataró», amb la intervenció de Joaquim Arxé, Joan Bonamusa, J. Antoni Cerdà, Carles Marfà i Manuel Salicrú. I es van fer tretze conferències fins al mes de maig de 1987.

L'èxit del primer cicle ens va portar a donar continuïtat a aquest format i vam endegar, el dia 21 de gener de 1988, un segon cicle de conferències amb el mateix títol d'«Història a debat». Es va iniciar el gener i va perdurar fins al juny, amb set conferències que tocaven no només els temes estrictament històrics, sinó també la filatèlia, l'antropologia o l'educació. En el mateix àmbit temporal, els primers cinc dies de maig de 1988 i amb el suport del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, es va fer un altre cicle sota el lema «Conèixer la nostra història», dirigit per l'historiador Pere Balanyà.

El tercer cicle de conferències va canviar la seva temàtica. El 1989 es complia el segon centenari de la Revolució Francesa i vam decidir fer un monogràfic amb conferències i introduint per primera vegada dues pel·lícules. A més, com a complement de les conferències, es va editar un opuscle titulat *Miscel·lània sobre la revolució francesa (1789-1989)*, on s'analitzaven diversos aspectes de la revolució, amb articles de M. Josep Castillo, Jaume Vellvehí, Antoni Llamas, Emilio Rodríguez i Joaquim Graupera. El cicle es va iniciar el 14 d'abril i fins al 12 de maig, amb cinc sessions.

Del març a l'abril de 1990 es va portar a terme el quart cicle de conferències que, com l'anterior, es va fer monogràficament. En aquest cas, sobre «La vida quotidiana en la història de Mataró», se'n van fer quatre i es va presentar la publicació *Vida quotidiana en la història de Mataró*, amb autors que ja havien col·laborat en l'anterior publicació.

En aquest moment, cal fer un punt i a part. En el si del grup començava una etapa de desànim; em referiré estrictament a les paraules escrites en el *Felibrejada* que commemora els deu anys del Grup d'Història del Casal en el desè aniversari del Grup:

«Els membres de la Junta, ja que no cobraven i treballaven en el que la terminologia post-olímpica denomina “voluntariat” (...) crèiem que l'oferta cultural havia de ser gratuïta per al públic, ja que era inconcebible pagar per anar a escoltar conferències. La combinació d'aquests elements feia una sortida viable, la subvenció, a més de la col·laboració desinteressada del conferenciant (...) aquest funcionament va ser eficaç fins que dues variables ens van fer perdre l'equilibri, l'augment de despeses en el lloguer de l'aparell de TV i de les pel·lícules i, per una altra banda, la paraula incompleta de subvenció per part de la Regidoria i del Patronat Municipal de Cultura amb el senyor Fradera i el senyor Cuyàs com a caps. Encara ressonen en les meves orelles les paraules del senyor Fradera de “feu, feu, que la subvenció està sobre la taula del meu despatx i la propera reunió tractarem sobre el tema”, aquesta situació va estar encallada durant mesos. (...) Aquest desequilibri pressupostari i les falses promeses van portar els membres del Grup a la radicalització i a la decepció i abatiment».⁸

Es pot dir més alt, però no més clar. Ho vam viure com una època fosca, trista i lamentable. Fruit d'aquesta situació, el Grup va decidir dissoldre's el 28 de setembre de 1990 i no retornà fins al 1992.

Amb el retorn a la tasca s'endegà, el novembre de 1992, un nou cicle de conferències, el cinquè, amb el títol de «Catalunya i Occitània», que es va celebrar conjuntament amb el CAOC, Centre d'Agermanament Occitano-Català. La bona resposta del públic i la inclusió, per primera vegada, de música en directe del grup Fai Tirar Marius de Montpeller per concloure el cicle, van renovar les ganes de continuar la feina, que es concretà en el sisè cicle titulat «Dòlmens i bruixes» i que comptà amb un públic molt nombrós l'any 1994; d'aquest es van publicar dos opuscles, un dedicat als dòlmens i un altre a les bruixes. Aquest mateix any s'inicià el setè cicle amb el títol «Cultura i societat en la Catalunya Medieval», que va ser tot un èxit de públic i de participació.

Després, el Grup va fer un recés respecte als cicles de conferències, ja que altres temes estaven sobre la taula i no podíem arribar a tot. El 1996 sortiria el vuitè cicle amb el títol «Roma al Maresme», que també va atraure un gran nombre de persones i donà lloc a un opuscle de J.F. Clariana, amb el títol *Iluro ciutat romana*. El novè, amb l'ajuda inestimable d'Enric Graupera, Soci d'Honor del Grup, portaria per títol «Els jueus a Catalunya».

Aleshores, vam començar a plantejar-nos una nova fórmula per presentar les conferències i fer-les més atractives i es va decidir provar una nova presentació. Es tractava de presentar unes conferències breus, que havien de donar major protagonisme a la participació del públic. Per això, es va pensar a crear un

clima de complicitat amb el públic, que venia donat pel model del cafè-tertúlia en un espai informal com podia ser el bar del Casal. Es disposaren taules per a tres o quatre persones situades desordenadament a l'entorn d'una taula, on es situaven els respectius conferenciants de cada sessió. Tots els assistents eren convidats a un cafè i s'oferia un dossier sobre el tema de la xerrada.

El dijous 1 d'abril de l'any 2000, al bar del Casal, es va celebrar el primer cafè-tertúlia d'enguany, amb el títol «Colom, Catalunya i la descoberta. Les coses tal com són», a càrrec de Francesc Albardaner i Joaquim Arenes, membres del Cercle d'Estudis Colombins.

Les intervencions dels dos conferenciants foren amenes i extensament documentades; el senyor Albardaner va il·lustrar el seu parlament amb valuosa bibliografia que els assistents van poder fullejar.

Els dies 16 de març, 11 de maig i 15 de juny del 2000 es va continuar el cicle amb les conferències següents: «El temple gòtic de Santa Maria de Mataró», a càrrec de Manel Salicrú, Josep Antoni Cerdà i Pere Mora; «Toros? Sardanes! Una polèmica del segle XIX», a càrrec de Jaume Vellvehí i «Història i maçoneria» a càrrec d'Enric Puig i Antoni Llamas.

Ja en el 2001 es va celebrar el 9è Cicle de conferències, que es va dedicar a la figura de Josep Puig i Cadafalch i es titulà «Trets inèdits de Josep Puig i Cadafalch». I, continuant en la tasca divulgadora de la història, es van anar celebrant i alternant els cafès-tertúlia amb els cicles de conferències. Al 2002, es féu el segon cicle dels cafès-tertúlia amb els següents títols: «Bruixeria i Inquisició a Catalunya», amb Enric Puig i Antoni Llamas; «Guerra Civil al Maresme», en commemoració de l'aniversari de l'afusellament de Joan Peiró, amb Jordi Amat i Xavier Mas. Aquest model sortirà de Mataró i, conjuntament amb el Cercle d'Història de Tordera, en Joan Bou i en Jaume Vellvehí faran «Els molins de Tordera». Al 2005 es reprenen els cafès-tertúlia, introduint un sopar col·loqui; a la segona sessió, les conferències van ser «L'Olimpíada popular de Barcelona 1936», amb Jordi Amat; «Els camps de concentració a Espanya», amb Trinitario Rubio, Ramon Morales i Jaume Vellvehí i, la darrera, «Mataró subterrani, hipogeus, grutes», amb Enric Puig. Al 2006 se celebrà un 10è Cicle sobre *L'Egipte dels Faraons*, amb les conferències «Introducció a l'art egipci», amb Joaquim Graupera; «Una visió de l'Egipte faraònic», amb Antoni Llamas i «Tipologia de les tombes de la Vall dels Reis», amb Felip Massó. I es va concloure amb una visita comentada al Museu Egipci de Barcelona.

Al novembre es féu un nou Cicle de conferències, amb el títol *Imatge de Roma*; foren les següents: «Il·luro a l'antiguitat tardana», a càrrec de Joan Bonamusa; «La transformació del medi rural en època romana a Catalunya», a càrrec de Ramon Jàrraga i de Marta Prevosti i es conclougué el cicle amb una visita comentada a la Torre Llauder, a càrrec de Joan F. Clariana.

El 2011 es féu el 9è Curs «Història a debat», amb el títol *Art i cultura al Maresme del segle XIX*. Es realitzà amb les següents conferències: «El segle romàntic. Introducció al context històric», de Joaquim Graupera; «Oci i teatre al Maresme: teatres, casinos i ateneus, obres, actors i companyies», de Jaume Vellvehí; «L'art del segle XIX: neoclassicisme, romanticisme, realisme», de Joaquim Graupera; «La recuperació de la història i el patrimoni: L'Associació Artística Arqueològica, tres poetes desconeguts: Felip de Saleta (Calella, 1853-1877); Lluís López (Blanes 1865 - Arenys de Mar 1890) i Esteve Forest (Malgrat de Mar, 1865-1886)», a càrrec de Jaume Vellvehí, que conclougué ell mateix amb una visita guiada pels teatres de Mataró.

A més a més, el Grup d'Història del Casal ha fet nombroses col·laboracions, tant a nivell local com fora de Mataró, en conferències, cicles i un llarg etcètera. Serveixin com a petit exemple les següents: a Òmnium Cultural de Mataró, amb la conferència de Joaquim Graupera i Jaume Vellvehí sobre «La renaixença a Mataró»; a l'AMPA de l'Escola Pia Santa Anna de Mataró, amb Joan Francesc Clariana, sobre «L'art a Mataró durant l'antiguitat»; amb Joaquim Graupera, sobre «L'art a Mataró des de l'època medieval al renaixement»; amb Alexis Serrano i Gener Salicrú, sobre «L'art barroc a Mataró» i amb Maria Josep Castillo, sobre «L'art contemporani a Mataró».

«El dijous 17 de març de 2007 es va celebrar l'acte *Mataró, memòria i futur*, un acte organitzat per la Secció local d'Esquerra Republicana de Catalunya, per tal de retre homenatge a l'alcalde Josep Abril i recordar també totes les víctimes del franquisme. Els convidats a l'acte van ser l'historiador mataroní Jaume Vellvehí del Grup d'Història del Casal i Joan Tardà, portaveu al Congrés de Diputats».⁹

LES JORNADES D'HISTÒRIA I ARQUEOLOGIA MEDIEVAL DEL MARESME

Un pas endavant va ser la síntesi dels cicles de conferències, els cafès-tertúlia, les conferències puntuals i els monogràfics. Tot això, es va concretar en un nou format, si em permeteu, més erudit i destinat a un públic interessat en temes molt concrets, sense oblidar l'objectiu que preteníem que, des d'una perspectiva científica i divulgadora alhora, donéssim a conèixer el patrimoni cultural de la comarca del Maresme; i així van sorgir les Primeres Jornades.

Les primeres *Jornades d'Història i Arqueologia Medieval del Maresme* es van celebrar l'octubre del 1999 i es dedicaren a *L'arquitectura militar medieval*. Durant les Jornades es presentaren deu ponències i, en la darrera de les sessions, dedicada a la presentació de comunicacions, se'n llegiren deu més. A més, durant la sessió de debat hi hagué diferents intervencions, tant dels participants presencials com a través d'internet. El contingut de les actes d'aquestes Jornades recolliren tant les ponències com les comunicacions, els debats i les conclusions. Les actes van ser publicades l'any 2000.

Les segones, celebrades entre el 20 d'octubre i el 10 de novembre del 2001, es van centrar en el tema de *L'organització de l'espai i models de poblament*. L'estructuració va seguir el model de les primeres jornades: un primer bloc de caràcter general, un segon bloc centrat en la comarca del Maresme i el tercer centrat en els aspectes relacionats amb l'organització del territori.

Les terceres, dutes a terme del 16 d'octubre al 6 de novembre del 2004, es dedicaren a *El pas de l'antiguitat tardana al món medieval*. L'objectiu era l'anàlisi del pas de l'antiguitat tardana a l'edat mitjana a la comarca i veure la seva relació amb la resta de Catalunya, així com esbrinar quina era la intervenció de l'Església en l'organització del territori i analitzar la situació del Maresme durant el domini musulmà.

Les últimes, celebrades entre el 10 i el 24 de novembre de 2007, van tractar el tema dels *Monestirs medievals*. El format de la publicació va canviar. Com sempre, la migradesa de recursos ens va fer ser més creatius i el llibre va recollir un resum de les ponències i es va completar amb un CD, on es recullen en tota la seva extensió els treballs. A més, les actes es van publicar com un número monogràfic de la revista *Felibrejada*. El butlletí de l'entitat passava a ser de periodicitat anual i, és per això, que es dedicaren uns apartats a la crònica d'activitats i notícies del Grup d'Història del Casal i un a les tertúlies del Racó a Mataró Ràdio.

I ara estem a l'espera de les *V Jornades d'Història i Arqueologia Medieval del Maresme*, coincidint amb els vint-i-cinc anys del Grup d'Història del Casal, que pretenen analitzar la historiografia sobre el patrimoni arqueològic medieval de la comarca del Maresme. L'estructura de les Jornades seguirà l'esquema habitual. En primer lloc, es tractaran una sèrie de ponències per a emmarcar el tema a nivell general i, en un segon bloc, s'analitzarà el tema del patrimoni cultural a nivell comarcal, atenent la seva perspectiva de conservació, estudis realitzats, estat de la qüestió, entre d'altres. La darrera de les sessions es dedicarà a la lectura de les comunicacions presentades i a un col·loqui i debat.

Una característica que s'ha donat des de les primers jornades ha estat la possibilitat de seguir *on line* les conferències i intervencions del públic, així com poder participar-hi per correu electrònic a www.ghcmataro.org. Evidentment, en aquestes jornades han col·laborat un bon grapat de persones i institucions a les quals només resta agrair la seva participació.

DEL BUTLLETÍ A LA REVISTA FELIBREJADA I ALTRES PUBLICACIONS

Seguint amb el desig inicial del Grup, que ha estat aproximar a tots els ciutadans i ciutadanes de Mataró i la comarca la nostra història, va sorgir el *Butlletí* el dia 1 de maig de 1992. L'editorial reflectia clarament aquesta intenció i marcava les línies de la publicació.

«Aquest és el primer Butlletí del Grup d'Història del Casal i que a partir d'ara rebreu mensualment. La intenció d'aquesta publicació és posar a l'abast de tots els associats un espai de comunicació constant, regular i obert a la vostra col·laboració. El Butlletí és dividit en quatre espais diferenciats: L'agenda, on es recollirà les convocatòries d'activitats relacionades amb tots els camps de les ciències humanes i socials. Investigació i divulgació, que són les pàgines dedicades a donar sortida als resultats dels treballs de recerca i a la divulgació cultural. Actualitat: que és l'espai dedicat a donar a conèixer les novetats que es produeixen, com ara les troballes arqueològiques i, en general, tots els fets noticiables en el camp cultural. Bibliografia: en aquestes pàgines, trobareu una informació detallada de les novetats bibliogràfiques. Com cal suposar, totes les informacions que contindran els butlletins faran referència al nostre àmbit territorial més proper, la comarca del Maresme i, en qualsevol cas i per extensió, tot el territori de parla catalana. En espera de les vostres col·laboracions en qualsevol d'aquest espais, i amb el desig que el butlletí sigui del vostre interès, rebreu una cordial salutació.»¹⁰

Més tard, al gener de 1994, el Butlletí donava un pas endavant, convertint-se en tot un referent en les publicacions del Grup, la revista *Felibrejada*, en la qual s'introduïen il·lustracions que en aquell moment inicial eren en blanc i negre. El nombre de pàgines augmentava, així com l'extensió i el nombre dels treballs publicats, es feia el dipòsit legal i arribava a la venda a llibreries com Robafaves o el Tramvia i, a més, s'enviava per correu a entitats col·laboradores, socis, arxius i biblioteques. La seva estructura estava formada per l'editorial, articles, actualitat, patrimoni, bibliografia, fitxa d'una peça arqueològica, d'art o document, apartats de divulgació històrica com el calaix i introduïa la periodicitat de números monogràfics dedicats a temes concrets amb diversos articles, a més de pàgines en color.

En el principi, aquesta periodicitat va ser mensual, passant posteriorment a sortir cada dos mesos i, ja al final de la seva vida, en paper cada tres mesos. Aquest format va concloure el desembre del 2009, després de quinze anys i noranta-dos números publicats, però la seva desaparició no ha estat definitiva, tal i com es reflecteix en la següent cita.

«La migradesa de mitjans de què sempre hem disposat ha estat suplida per l'esforç, dedicació i imaginació i, tot just dos anys després de sortir, *Felibrejada* apareixia en format electrònic a la xarxa. I cal recordar que el 1996 es podien comptar amb menys que els dits d'una mà, per no dir gairebé cap, els mitjans de comunicació de premsa escrita de caràcter nacional que disposaven d'una versió a internet».¹¹

Per tant, es pot consultar el web del Grup i les noves aportacions i treballs. Aquesta *Felibrejada* virtual consta de les següents seccions: Maresme, Catalunya i l'article, amb la possibilitat de rebre la subscripció. Ara, l'any 2011, ja té quinze anys a la xarxa i quaranta-sis números realitzats.

A més a més, al llarg de tot aquest temps s'han fet nombroses publicacions que s'han anat aixoplugant en col·leccions com Sal·lusti, de prehistòria i història antiga, Ramon Muntaner d'història medieval, Antoni de Capmany d'història moderna, Josep Rius d'història contemporània, El Racó d'història de la cultura. A més d'excursions, itineraris d'història i arqueologia, actes de jornades, cursos i congressos i estudis i tesis.

EL PREMI THOS I CODINA

Amb la idea de fer partícips de l'interès per la història no només un públic adult i interessat en el tema, el Grup va estendre als estudiants la possibilitat de fer el seu treball de recerca de segon de batxillerat sobre temes que englobessin l'àmbit de les ciències socials; en col·laboració amb l' Il·lustre Col·legi d'Advocats de Mataró i amb el suport del Patronat Municipal de Cultura de l'Ajuntament de Mataró, es va iniciar el premi Terenci Thos, que aquest any 2011 compleix la seva vuitena convocatòria.

L'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Mataró i l'associació cultural Grup d'Història del Casal de Mataró van instaurar el Premi Terenci Thos i Codina a treballs de recerca de batxillerat, amb el clar objectiu de fomentar el plaer de la recerca històrica en el camp de les ciències humanes i socials, per potenciar la futura aparició de nous valors en aquest camp.

El premi va ser batejat amb el nom de l'il·lustre mataroní Terenci Thos i Codina (1841-1903) coincidint amb la commemoració del centenari del seu traspass. Terenci Thos fou un prohom impulsor de nombroses iniciatives ciutadanes en els camps de la docència, la història, les lletres i la cultura del país i, com a advocat, fou un dels fundadors del Col·legi de Mataró el 1867 i degà de la institució al tombant de segle.

Com diuen les bases de la convocatòria del Premi Terenci Thos i Codina, els requisits per a poder participar-hi són els següents:

«Podran concórrer al Premi “Terenci Thos i Codina” tots els treballs de recerca realitzats per estudiants de batxillerat de qualsevol centre d'ensenyament durant el curs 2010-2011. Els treballs necessàriament tractaran sobre temes relacionats amb la comarca del Maresme en qualsevol dels àmbits de les ciències humanes i socials (història, art, llengua, literatura, toponímia, patrimoni, folklore, pensament, biografies...). El format, el suport i l'extensió dels treballs és lliure. S'aconsella, però, no superar els cinquanta fulls DIN A4. Els treballs s'hauran de presentar per triplicat en suport paper. Al primer full de cada còpia, hi figurarà el títol del treball i el pseudònim de l'autor. En un sobre figurarà, en l'exterior, el mateix títol i pseudònim i, a l'interior del sobre, tancat, hi haurà les dades bàsiques de l'autor o autora: nom i cognoms, adreça, número de telèfon, curs, centre d'ensenyament amb la seva adreça i el nom del professor/a que hagi tutoritzat el treball. Els treballs es presentaran a la seu de

l'associació cultural Grup d'Història del Casal de Mataró (c/ Bonaire, 25 tercer pis, 08301 -Mataró) per correu o personalment els dijous de 7 a 8,30 del vespre. El termini d'admissió de treballs finalitza el 28 d'abril de 2011 a les 8 del vespre. La dotació del premi Terenci Thos i Codina és d'un únic premi de 750 euros. També es podrà atorgar però, un accèssit de 250 euros. El jurat estarà format pel degà de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Mataró, que en serà el president, un representant del Grup d'Història del Casal, que en serà el secretari, un representant de la Comissió del Centenari de Terenci Thos i Codina i dues persones més vinculades a la docència i a la recerca local que es determinaran en el seu moment. Els convocants es reserven la possibilitat de publicar el treball guanyador, ja sigui íntegrament, en resum o en extracte».¹²

Evidentment, és un bon estímul per a un estudiant no només que el seu treball sigui reconegut per la seva vàlua i l'esforç que hi ha dedicat, sinó també per l'ajuda econòmica que suposa per iniciar en el proper curs la Facultat, a més de la difusió que té en el mitjans de premsa escrita i audiovisuals, tant de la ciutat com de la comarca. Evidentment, l'agraïment a les persones del jurat que desinteressadament s'han ofert per aquesta tasca: Maria Salicrú-Maltas, Núria Nogueras, Mercè Colomer, Jaume Vellvehí, Josep Masó i Jordi Puigderrajols i, com no, els professors, les professores i els estudiants que hi han participat en aquests anys.

INTERNET I LA RÀDIO

Com ja he apuntat anteriorment, el Grup d'Història del Casal de Mataró va ser pioner a fer una web d'història on es recollissin tots els aspectes de la vida del Grup. A mitjans de 1995, el Grup es va plantejar de sortir a Internet; en aquells moments, tot just començava la seva presència a Espanya i, aprofitant que l'any següent es celebraven els deu anys del Grup, es va fer un tracte amb l'empresa Blauweb, que ens proporcionà l'allotjament i el disseny de la web a canvi de difusió i publicitat. Al llarg del temps, aquesta web ha anat millorant i perfeccionant la inicial, que era www.baluweb.es/ghc, a l'actual www.ghc.org, amb el seu E-Mail info@ghcmataro.org; per exemple, ha entrat en el portal d'entitats de Mataró o, el que és més important, ha ampliat enormement la quantitat d'informació, no només de les activitats del Grup d'Història del Casal, sinó també oferint eines de consulta als interessats en la nostra història, com articles i publicacions, enllaços d'interès, visites, etcètera. La web s'articula en dos grans apartats temàtics. El primer consta d'una capçalera on es dóna informació de qui som, on som, la nostra història, la nostra medalla, l'organització i els membres. En el segon apartat tenim la pàgina principal, la tertúlia de la radio, la revista *Felibrejada*, el premi de batxillerat, les jornades medievals, l'estendard de Ripoll, la web Joan Peiró, les publicacions, les activitats, l'arqueologia, les visites virtuals a Cabrera de Mar, Priorat de Roca Rosa, Viatge a Iluro i Roma al Maresme. A més a més, tenim per als socis una intranet amb documentació del Grup, activitats, etcètera. Cal destacar que la web està dissenyada i mantinguda econòmicament pel Grup d'Història del Casal de Mataró.

Respecte a la ràdio, en els seus inicis el Grup estava en la plataforma per a una ràdio municipal a Mataró, la representant de la qual era Maria Salicrú Maltas. Quan es va crear la ràdio, l'Ajuntament de Mataró es va adreçar a les entitats per oferir la possibilitat de fer un programa. El Grup va donar una resposta positiva a la idea inicial, que era un programa setmanal de deu o quinze minuts, però aquest temps es va transformar en una hora de durada.

S'inicià la col·laboració del Grup amb Mataró Ràdio el 14 de setembre del 2006, amb una periodicitat setmanal, cada dijous de 9 a 10 del vespre, en la sintonia 89.3 del dial. El programa consistia en entrevistes i tertúlies sobre la història local i comarcal i portava per títol El Racó. Tertúlia del Grup d'Història del Casal, fent referència explícita al Racó del Casal, seu de nombrosos cicles de conferències i sessions que el Grup havia fet al llarg dels anys. Poc a poc, aquest programa es va anar consolidant fins al punt que, només transcorreguts quatre mesos des de l'inici de l'emissió, en el transcurs del programa sobre el bar Canaletas, amb el soci d'Honor Joan Graupera i Peña, la direcció de Mataró Ràdio comunicà que aquest espai havia estat seleccionat per l'emissora per representar-la en els Premis de Comunicació Local de la Diputació de Barcelona 2007, optant a la 23a edició del Premi Rosalia Rovira d'emissores municipals.

El 14 de març es va donar a conèixer que el Racó. Tertúlia del Grup d'Història del Casal de Mataró Ràdio va ser finalista entre una quarantena de programes. Tot i no guanyar, va ser un bon reconeixement a la tasca endegada i en un temps molt curt. La tertúlia s'articula en els següents apartats: Prehistòria, història antiga i arqueologia, edat mitjana i moderna, segles XIX i XX, art i patrimoni, música i músics, cultura popular, oficis i tradicions, personatges, poblacions i entitats, llengua i literatura i temes d'actualitat. En aquests moments, el Racó porta realitzats més de cent vuitanta programes de ràdio en un període de vida de cinc anys i continua la seva tasca de divulgació. Tota aquesta feina ha estat portada a terme principalment per Joaquim Graupera, Sandra Cabrespina, Núria Gómez, Jaume Vellvehí, Maria Salicrú-Maltas i el tècnic Carles Capella i per tots els invitats que han col·laborat desinteressadament en els programes.

L'ESTENDARD DE RIPOLL

L'estendard, de l'any 1893, fou dissenyat per l'arquitecte mataroní Josep Puig i Cadafalch. Era un treball brodat a mà amb materials nobles, amb unes mides de set metres de llargària i 1'5 d'amplada. El seu pes voltava el centenar de quilos. En una de les cares, hi havia la figura de sant Jordi amb el drac damunt les quatre barres. A l'altra cara, s'hi reproduïa la marededéu envoltada per una orla, on es llegia el vers de Terenci Thos i Codina *Tot damunt les quatre barres*. A la part inferior hi anaven uns serrells de metall forjat i esmaltat que servien de contrapès. Es tractava d'una veritable joia de l'art modernista català, tant pel seu autor com per l'època i el disseny.

El nou estendard. El Grup d'Història del Casal va promoure la reproducció de l'estendard del 1893 i el va retornar a Ripoll on, des del 1997, penja de la nau central de la basílica. Vàrem reproduir aquesta peça d'art per tal de recuperar la memòria històrica i el nostre patrimoni artístic, tot contribuint a l'enaltiment del símbol cultural de la Catalunya Medieval. Recuperàrem, amb els mitjans d'avui, una peça d'art modernista del màxim nivell i interès i que fou engendrada a la ciutat de Mataró. El projecte es basà en els dissenys efectuats per Joan B. Parés, partint de la documentació que li aportà el Grup d'Història del Casal, fotografies de l'època, els dissenys conservats de Josep Puig i Cadafalch i les descripcions de la premsa de l'època. Els dissenys, doncs, són una síntesi entre l'estendard que es féu el 1893 i el disseny inicial original de Josep Puig i Cadafalch.

Les variants respecte a l'original de 1893 són al costat de la marededéu. És la part més modificada, s'ha hagut de reinterpretar a partir de fotografies de l'època, ja que no s'ha conservat el disseny original. Respecte a la figura de la verge, s'ha adaptat més a l'estètica de sant Jordi del disseny de Puig i Cadafalch, ja que el brodat que es féu el 1893 s'apartà considerablement de l'estil inicial. El costat de sant Jordi és la part menys modificada, car el brodat del 1893 va respectar força el disseny de Puig. Amb tot, però, s'ha fet una síntesi entre el brodat del 1893 i el disseny inicial de l'arquitecte mataroní. S'ha apropiat la representació del drac al disseny original, s'ha mantingut la forma de l'escut de sant Jordi del brodat en detriment del disseny inicial i s'ha recuperat la figura de la dama que apareixia en l'aquarel·la d'en Puig amb una nova interpretació.

L'elaboració dels brodats anaren a càrrec dels tallers de Mathias Slabbinck de Bèlgica, a la ciutat de Bruges i, a partir del disseny de Joan B. Parés, en la seva confecció es van trigar vuit mesos. L'artesà serraller Rafel Codina i March, de Mataró, construí l'estructura de forja que el sustentava i els elements decoratius de contrapès. Les esmaltadores Margarida i Teresa March i Farràs realitzaren els medallons esmaltats i l'artesà del vidre Felip Aguilar els medallons de vidre.

Econòmicament, el projecte va superar els cinc milions de les antigues pessetes, quantitat que s'obtingué durant el període 1994-1997 en què va durar el projecte, a partir de les aportacions que feren nombrosos mataronins individualment i nombrosíssimes entitats i associacions d'arreu, que organitzaren activitats per a recollir diners i divulgar el projecte. Cal dir, també, que hi feren una aportació econòmica els ajuntaments de Mataró i Ripoll i, especialment, Caixa Laietana.

Sens dubte, va ser una de les empreses més ambicioses del Grup al llarg del temps, que va poder reeixir amb èxit per l'esforç de molts ciutadans de Mataró i per una enorme llistat d'adhesions al projecte, que superà les setanta-tres institucions de tot tipus –culturals, religioses, polítiques, etcètera–, fins i tot, més enllà de les nostres fronteres. Serveixi, com a tall d'exemple, l'Orfeo Català de Mèxic o l'Obra Cultural Catalana de Buenos Aires a l'Argentina.

Les tres fases en què es va dividir el projecte van agrupar un bon nombre d'activitats, que es van iniciar l'any 1994 i es van perllongar el 1995 i 1996, amb els «Concerts Cants per Ripoll», «El Maresme canta per l'Estendard» i «Cants per l'estendard»; l'exposició «Mataronins en la restauració de Ripoll», a més d'excursions a Ripoll i sopars benèfics, el cicle de tertúlies, sopar-tertúlia al Fossar Xic i l'edició de l'opuscle *Mataronins en la restauració de Ripoll*, etcètera.

La implicació de tots els membres del Grup d'Història del Casal va ser total; cal destacar la família Grupera-Castellà, la qual es va abocar en el projecte.

El reconeixement de la ciutat de Ripoll a la nostra tasca es va concretar el 30 de novembre de 1997. El president del Grup d'Història del Casal, el senyor Jaume Vellvehí i Altimira, rebia de mans de l'Il·lustre Alcalde de Ripoll, el senyor Eudald Casadesús i Barceló, la medalla de bronze de la Comtal Vila de Ripoll, en el marc dels actes d'ofrena de la reproducció de l'estendard.

EN CONCLUSIÓ

Al llarg d'aquest treball, he intentat fer una aproximació a un període de vint-i-cinc anys del Grup d'Història del Casal, un període ple d'activitats. Diria que aclapadora la quantitat d'actes, activitats i propostes, com la darrera, en què es va nomenar mataroní il·lustre Marià Ribas, adhesions, conferències, tertúlies, excursions, exposicions, publicacions i un llarg etcètera. Han quedat, com és habitual, en un treball com aquest, coses per narrar i activitats per comentar que, possiblement, podrien donar perfectament lloc a una segona part, per exemple, el tema de l'estendard o la relació de les excursions organitzades pel Grup.

Per a un historiador, vint-i-cinc anys és un període molt curt de la història, però es fa dens i atapeït si és el mateix el que la viu. Són vint-i-cinc anys de vida dins el teixit cultural de la ciutat i fora d'ella, de moments d'alegria i d'altres no tant. Crec que tots plegats hem aportat el millor de nosaltres mateixos de manera desinteressada.

El secret de la longevitat del Grup ha estat no només la passió per la nostra història, sinó aglutinar-hi la nostra profunda amistat i saber acompanyar-nos d'un amplíssim grup d'amics, socis i col·laboradors, als quals només ens queda manifestar el nostre agraïment i, també, demanar disculpes a les persones o institucions que, per les meves limitacions, no s'han vist reflectides com es mereixien.

Gràcies a totes les persones i institucions que, al llarg de vint-i-cinc anys, han fet possible la realitat del que és ara el Grup d'Història del Casal.

Antoni Llamas i Mantero
Grup d'Història del Casal

NOTES

- 1.- *Felibrejada*, Butlletí del Grup d'Història del Casal, núm. 28 (juny 1998), 4.
- 2.- *Ibídem*.
- 3.- *Estatuts del Grup d'Història del Casal*. 2011. Títol 1, art. 2, 4, 5, p. 1; títol 2, art. 11.2, p. 2; títol 3, art. 16.4, 16.5, p. 4; títol 4, art. 17, p. 6.
- 4.- *Ibídem*. Títol 2, art. 13.1, p. 2.
- 5.- *Ibídem*. Títol 3, art. 15, p. 2-3.
- 6.- *Ibídem*. Títol 3, art. 15, p. 3-4.
- 7.- *Ibídem*. Títol 3, art. 16, p. 4-5.
- 8.- JOAQUIM GRAUPERA, *Felibrejada*. Butlletí del Grup d'Història del Casal, núm. 28 (juny 1996), 10.
- 9.- *Memòria del Grup d'Història del Casal*, any 2007.
- 10.- *Butlletí del Grup d'Història del Casal*, núm. 1, 1 de maig de 1992.
- 11.- *Felibrejada*, Butlletí del Grup d'Història del Casal, núm. 89 (gener 2009).
- 12.- Vuitè Premi Terenci Thos i Codina a treballs de recerca de Batxillerat 2010-2011.

Primers membres del Grup. D'esquerra a dreta, a dalt: Imma Bassols, Joaquim Graupera, Lluïsa Layret, Carme Espriu i Maria Josep Castillo; a baix: Emilio Rodríguez, Antoni Llamas i Josep Ramis.

Cicle de Conferències

HISTÒRIA A DEBAT

1986·1987

(1) Iglesia de S^a Maria.
(2) Escolapios
(3) Iglesia del Cementerio.
(4) Fabrica de Vapor.
(5) Fabrica de Vapor.
(6) Casa de Campo.

GRUP D'HISTÒRIA DEL CASAL-ALIANÇA — MATARÓ

Fulletó del primer Cicle de conferències *Història a debat*.

Realització:

IMMA BASSOLS i FERNÁNDEZ
MARIA JOSÉ CASTILLO i EZQUERRA
JOAQUIM GRAÜPERA i GRAÜPERA
ANTONIO LLAMAS i MANTERO
JOSEP RAMIS i NIETO
ANTONIA RUIZ i FUENTES
EMILIO RODRÍGUEZ i ESCANUELA

GRUP D'HISTÒRIA DEL CASAL-ALIANÇA · MATARÓ ·

— Hi col·laboren: —

MUSEU COMARCAL DEL MARESME MATARÓ

Museu Arxiu de Santa Maria Mataró

— Patrocina: —

AJUNTAMENT DE MATARÓ

Departament d'Ensenyament i Cultura

L'ALIANÇA MATARONINA

Copyright Casal · Pàg. 39 · Mataró · Dip. Leg. B-22.627-1986

Contraportada del fulletó.

L'Estendard de Ripoll a l'arribada a Mataró.

L'estendard actualment a la Basílica de Ripoll.

Components del Racó a la ràdio: Sandra Cabrespina, Núria Gómez, Maria Salicrú-Maltas, Jaume Vellvehí i Joaquim Graupera.

Logo actual del Grup d'Història del Casal.